

LAUSUNTO 2.7.2013

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 Valtioneuvosto

ASIA   **Lausuntopyyntö STM100:00/2012**
Hallituksen esitys laiksi rajat ylittävästä terveydenhuollosta

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt 31.5.2013 Lääkäripalveluyritykset ry:ltä (LPY) lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi rajat ylittävästä terveydenhuollosta ja eräistä siihen liittyvistä laeista. Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto kyseisessä asiassa.

Yleistä lausunnolla olevasta hallituksen esityksestä

Hallituksen esityksellä on tavoitteena panna täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi potilaan oikeuksien soveltamisesta rajat ylittävässä terveydenhuollosta (2011/24/EU, potilasdirektiivi). Samalla kootaan yhteen rajat ylittävään terveydenhuoltoon liittyviä menettelyjä ja rajat ylittävän terveydenhuollon palveluista aiheutuneiden kustannusten korvaamista koskevat säännökset yhteen lakiin niin kattavasti kuin mahdollista.

Lakiesitystä valmistellut STM:n työryhmä pyysi helmikuussa 2013 lausuntoja potilasdirektiivin toimeenpanon vaihtoehtoja käsitelleestä arviomuistiosta. Lääkäripalveluyritykset ry jätti oman lausuntonsa 15.3.2013.

EU:n potilasdirektiivin ja hallituksen esityksen tavoitteista

EU:n potilasdirektiivin tavoitteena on:

- selkeyttää potilaiden oikeuksia tilanteissa, joissa nämä hakeutuvat hoitoon toiseen EU:n jäsenvaltioon
- pyrkiä varmistamaan, että jokaisen EU-valtion terveydenhuoltojärjestelmässä on hoidon laatuun ja potilasturvallisuuteen liittyvät elementit
- vahvistaa EU:n sisämarkkinavapauksia erityisesti terveydenhuoltopalveluiden tarjoamisen osalta
- edistää potilaiden vapaata liikkuvuutta ja lisätä valinnanvapautta

LPY:n mielestä potilasdirektiivin tavoitteet ovat hyviä ja kannatettavia. Ne selkeyttävät potilaiden oikeusturvaa sekä parantavat potilasturvallisuutta ja palveluiden saatavuutta. Vahvistamalla sisämarkkinavapauksia ja valinnanmahdollisuuksia pyritään kilpailun lisäämiseen ja sitä kautta palvelutuotannon tehostamiseen EU:n sisämarkkinoilla.

LAUSUNTO 2.7.2013

Yksityiskohtaisia huomioita hallituksen esityksestä:

Esitys kustannusten korvaamisesta

Yksi lakiesityksen keskeisistä asioista on se, kuinka rajat ylittävistä terveydenhuollosta aiheutuvat kustannukset korvataan kansalaisille. Lausunnolla olevassa hallituksen esityksessä on päädytty omavastuuosuusmallin ja sairausvakuutusmallin yhdistelmään (ns. viides korvausmalli). Jos henkilö hakeutuu hoitoon toiseen EU- tai ETA-valtioon, korvataan hänelle hoidosta aiheutuvat kustannukset sairausvakuutuksen sairaanhoitokorvauksina, mikäli henkilö ei ole saanut erillistä lupaa hoitoon hakeutumiseen. Kun henkilölle aiheutuu kustannuksia EU- tai ETA-maissa tilapäisen oleskelun aikana annetusta lääketieteellisesti välttämättömästä hoidosta, korvataan ne todellisten kustannusten suuruusina, mutta enintään siihen määrään saakka, joka vastaa henkilön kotikunnan julkisen terveydenhuollon kustannuksia vastaavasta hoidosta.

LPY:n mielestä esitetty kustannusten korvausmalli on parempi kuin mikään aikaisemmin lausunnolla olleista neljästä korvausmallista. Valitun korvausmallin myötä tilapäisesti EU- ja ETA-alueella oleskelevien oikeusturva hoidoista aiheutuvien kustannusten korvaamisen osalta paranee. Lainsäädännöllä samalla selkeytetään ulkomailla annettavien hoitojen kustannusten korvaamista.

Lakiesitykseen valittu kustannusten korvausperuste ei kuitenkaan paranna kansalaisten mahdollisuuksia hakeutua vapaasti hoitoon kotimaassa tai toiseen EU- tai ETA-maahan. Tältä osin EU:n potilasdirektiivin tavoitteiden toteutuminen jää siten saavuttamatta. LPY:n mielestä kansalaisten aitoja valinnanmahdollisuuksia parantaisi sairaanhoitovakuutuskorvausten merkittävä korottaminen. Nykyisellä sairausvakuutuksen korvaustasolla pienituloisten taloudelliset edellytykset hakeutua vapaasti hoitoon ovat rajalliset.

Valittu kustannusten korvausmalli (ns. viides malli) aiheuttaa tulkintaongelmia: milloin on kyse omatoimisesta hoitoon hakeutumisesta ja milloin tilapäiseen ulkomailla oleskeluun liittyvästä lääketieteellisesti välttämättömästä hoidosta? Vaarana on, että nämä tulkintaerimielisyydet aiheuttavat merkittävän paljon valitusprosesseja.

Hallituksen esitykseen sisältyvä ehdotus kustannusten korvaamisesta kotikunnan julkisen terveydenhuollon kustannuksia vastaavasti on erikoinen. Se saattaa kansalaiset eriarvoiseen asemaan ja turvaa paremman korvauksen henkilölle, jonka kotikunnan kustannustaso on korkeampi. Kotikunnan kustannustason selvittäminen aiheuttaa myös ylimääräistä hallinnollista työtä. Selkeää olisi, jos etukäteen määriteltäisiin kansalliset hoitokohtaiset korvaussummat. Tämä olisi myös kansalaisen oikeusturvan näkökulmasta parempi kuin esitetty ratkaisu.

LPY on esittänyt 15.3.2013 jättämässään lausunnossa kahta vaihtoehtoista kustannusten korvausmallia: palvelusetelimalli ja ns. mukautettu sairausvakuutusmalli. Molemmat esittämistämme korvausmalleista toteuttaisivat potilasdirektiivin tavoitteet potilaiden

LAUSUNTO 2.7.2013

valinnanmahdollisuuksien lisäämisen ja vapaan hoitoon hakeutumisen osalta hallituksen esitykseen valittua yhdistelmämallia paremmin.

Palveluvalikoimaa määrittelevä toimielin

Lausunnolla olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan sosiaali- ja terveysministeriön yhteyteen perustettavaksi suomalaisen terveydenhuollon palveluvalikoimaa määrittelevä toimielin. Sen kustannuksista vastaisi valtio.

LPY:n mielestä kyseisen palveluvalikoimaa määrittelevän viranomaistoimielimen perustaminen on kannatettavaa ja jopa välttämätöntä. Mielestämme on tärkeää, että palveluvalikoimaa määrittelevän toimielimen työhön pyydetään myös yksityisen terveydenhuoltosektorin edustajia esimerkiksi pysyviksi asiantuntijoiksi. Kyseisen toimielimen perustaminen tulee toteuttaa jo ennen potilasdirektiiviin liittyvän lainsäädännön voimaantuloa.

Kustannusten hallinnointi

Lakiesityksen mukaan Kansaneläkelaitos huolehtii rajat ylittävän terveydenhuollon kustannusten korvaamiseen liittyvistä tehtävistä toimeenpantaessa EU:n potilasdirektiiviä ja siihen liittyvää lainsäädäntöä sekä sosiaaliturvasopimusten määräyksiä.

LPY:n mielestä Kansaneläkelaitos on luonteva taho vastaamaan kyseisistä tehtävistä.

Hoitoon vastaanoton rajoittaminen

Lausunnolla olevassa lakiesityksessä ehdotetaan, että toisessa EU-valtiossa vakuutettujen henkilöiden vastaanottoa Suomen julkisessa terveydenhuollossa voidaan poikkeustilanteissa määräaikaisesti rajoittaa.

LPY:n mielestä esitys hoitoon pääsyn rajoittamisesta on kannatettava ja EU:n potilasdirektiivin mukainen. Ulkomaalaisten hoitoon pääsyn rajaaminen on perusteltua silloin, kun heidän hoitamisensa vaarantaisi julkisen sektorin vastuulla olevien potilaiden hoidon asianmukaisen järjestämisen.

Yhteyspiste Kansaneläkelaitoksen yhteyteen

Lakiesityksessä ehdotetaan rajat ylittävään terveydenhuoltoon liittyvää viestintää ja tietojenvaihtoa varten perustettavaksi yhteyspiste, jonka toimintamenoista vastaa valtio. Yhteyspiste perustetaan ehdotuksen mukaisesti Kansaneläkelaitoksen yhteyteen ja sen päätehtävänä on tarjota tietoa hoitoon hakeutumisesta Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen. Yhteyspisteen vastuulla on potilasdirektiivin edellyttämien tietojen tuottaminen, kerääminen ja siirtäminen yhteyspisteen pääasiallisena informaatiokanavana toimivaan selainpohjaiseen tietoportaaliin.

LAUSUNTO 2.7.2013

LPY pitää tarpeellisena kansallisen yhteyspisteen perustamista ja perusteltuna sen sijoittamista Kansaneläkelaitoksen yhteyteen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännön uudistamisesta

Valmistelussa olevan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen yhteydessä säädetään laki em. palveluiden järjestämisestä ja rahoituksesta (ns. sote-alan järjestämislaki). Uudistusten yhdeksi tavoitteeksi tulee asettaa raha seuraa potilasta -periaatteen saavuttaminen, jolloin terveydenhuollon julkinen rahoitus kohdistuu palveluntuottajille potilaan valintojen mukaisesti. Tällöin voidaan toteuttaa kansalaisten aito valinnanmahdollisuus myös terveystalouden käytön osalta. Silloin myös potilasdirektiivin hyvien tavoitteiden toteuttaminen olisi nykyistä huomattavasti helpompaa.

Kunnioittaen,

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta

Ismo Partanen
toiminnanjohtaja